

Agnieszka Biernat-Jarka, Ewa Planutis

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

ZNACZENIE INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU WE WSPIERANIU POZIOMU INNOWACYJNOŚCI SEKTORA MŚP

Streszczenie: W artykule przedstawiono znaczenie instytucji otoczenia biznesu (IOB) w rozwoju działalności przedsiębiorstw poprzez świadczenie bezpłatnych, proinnowacyjnych usług. Opracowanie prezentuje definicje innowacji, działalności innowacyjnej oraz charakteryzuje typy powiązań w procesie innowacyjnym i instytucje otoczenia biznesu. W artykule omówiono także działanie skierowane do instytucji otoczenia biznesu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, dzięki któremu świadczone są bezpłatnie proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorców. Zaprezentowano także ocenę usług dla sektora MŚP wspieranych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

Słowa kluczowe: instytucje otoczenia biznesu, małe i średnie przedsiębiorstwa, innowacyjność, fundusze unijne.

1. Wstęp

Cechą charakterystyczną współczesnej gospodarki jest wzrost znaczenia innowacyjności i zaawansowanych technologii. O tempie i kierunkach rozwoju gospodarczego decyduje przede wszystkim poziom innowacyjności firm. Działalność innowacyjna wymaga stworzenia przez państwo efektywnego i odpowiedniego systemu wsparcia, którego jednym z elementów powinno być istnienie odpowiedniej jakości instytucji otoczenia biznesu. Otoczenie biznesu może być rozpatrywane jako otoczenie innowacyjne, które odgrywa istotną rolę w generowaniu i rozpowszechnianiu innowacji. Obejmuje ono zespół instytucji i organizacji, których zadaniem jest inicjowanie rozwoju regionu, w tym rozwoju jego innowacyjności oraz konkurencyjności, i sterowanie nim. Praktycznie trudno sobie wyobrazić rozwój innowacyjności bez instytucji otoczenia biznesu (IOB). Bezpośrednie wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw powinno być zatem uzupełniane przez ofertę proinnowacyjnych bezpłatnych usług, świadczonych przez IOB. Usługi te mogą być świadczone dużej grupie przedsiębiorców w przeciwieństwie do bezpośredniego wsparcia, na które mogą liczyć tylko niektórzy przedsiębiorcy. Szansą na stworzenie wysokiej jakości kompleksowej oferty proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorstw jest skorzystanie

przez IOB ze wsparcia z funduszy strukturalnych w obecnym okresie programowania 2007-2013, w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG). Po zakończeniu realizacji danego projektu IOB mogą korzystać z ukształtowanych dzięki realizacji projektu zasobów, w tym w szczególności z usług wykwalifikowanych i wyszkolonych ekspertów.

2. Charakterystyka instytucji otoczenia biznesu i ich rola w rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw

Innowacyjność jest zagadnieniem bardzo obszernym. Jest ona cechą podmiotów gospodarczych lub gospodarek, oznaczającą zdolność do tworzenia i wdrażania innowacji, a także ich absorpcji, wiążącą się z aktywnym zaangażowaniem się w procesy innowacyjne i podejmowaniem działań w tym kierunku¹. Innowacja z kolei to wdrożenie nowego lub znacznie udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w praktyce gospodarczej, organizacji miejsca pracy lub stosunkach z otoczeniem². Możemy wyróżnić innowację³:

- produktową, polegającą na wprowadzaniu nowych produktów lub udoskonalaniu wyrobu już istniejącego,
- procesową, czyli wprowadzanie nowych metod wytwarzania, usprawniających dotychczasowy proces,
- organizacyjną, ulepszającą organizację produkcji oraz pracy.

Ponadto niektórzy autorzy wyróżniają czwartą grupę innowacji marketingowych, które są związane z klientami i pozyskiwaniem nowych segmentów rynkowych.

Innowacja to także rozwojowy i społeczny proces, zarówno wewnętrzny (dotyczący firmy), jak i zewnętrzny (dotyczący otoczenia, innych firm, dostawców, odbiorców)⁴. Przykładem procesu wewnętrznego jest wprowadzenie nowych metod wytwarzania, a zewnętrznego – nowego produktu na rynek.

Należy podkreślić trzy istotne zasady dotyczące innowacji⁵:

- innowacja jest nowością w oczach odbiorców,
- innowacja jest technologiczną i społeczną zmianą,
- innowacja dotyczy wielkiej rzeszy ludzi od projektantów do społeczeństwa.

Przez działalność innowacyjną rozumie się całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście pro-

¹ K.B. Matusiak (red.), *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, Warszawa, 2008, s. 150.

² *Podręcznik Oslo. Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, OECD i Eurostat, Warszawa 2008, s. 48.

³ E. Stawasz, *Innowacje a mała firma*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999, s. 14.

⁴ P. Ronde, C. Hussler, *Innovation in regions: What does really matter?*, „Research Policy” 2005, vol. 34, s. 1151.

⁵ M.D. Earle, *Innovation in the food industry*, „Trends in Food Science & Technology” 1997, vol. 8, s. 167.

wadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrożenia innowacji. W sektorze MŚP czynnikiem determinującym działalność innowacyjną są możliwości finansowe, gdyż sektor ten napotyka duże trudności w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego. Działalność innowacyjna danej firmy zależy często od powiązań ze źródłami wiedzy, informacji, technologii czy praktyk postępowania. Każde powiązanie łączy firmę innowacyjną z innymi uczestnikami procesu. Możemy wyróżnić następujące typy powiązań w procesie innowacyjnym⁶:

- otwarte źródła informacji, informacje nie wymagające zakupu technologii czy praw własności intelektualnej;
- nabycie wiedzy i technologii;
- współpraca w sferze innowacji, rozumiana jako aktywna współpraca z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami, w tym np. z instytucjami otoczenia biznesu.

Instytucje otoczenia biznesu (IOB) to podmioty posiadające bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz sektora MŚP. Instytucje otoczenia biznesu oferują przedsiębiorcom pomoc związaną z tworzeniem, prowadzeniem i rozwojem przedsiębiorstwa. IOB to również ośrodki zapewniające początkującym przedsiębiorcom z sektora MŚP pomoc w uruchomieniu i prowadzeniu firmy oferującej produkt lub usługę, które powstały w wyniku wprowadzenia nowej technologii (inkubatory przedsiębiorczości). Instytucje, które udzielają wsparcia finansowego na działalność, także możemy zakwalifikować do grupy IOB, np. fundusze pożyczkowe. Instytucje otoczenia biznesu to przede wszystkim⁷:

- stowarzyszenia przedsiębiorców,
- izby gospodarcze,
- samorządy przedsiębiorców,
- centra wspierania przedsiębiorczości,
- centra i ośrodki transferu technologii,
- instytucje sfery badawczo-rozwojowej,
- parki naukowo-technologiczne,
- parki przemysłowe,
- inkubatory przedsiębiorczości.

IOB to instytucje, głównie *non-profit*, czyli nie działające dla zysku lub przeznaczające zysk na cele statutowe. IOB funkcjonują zazwyczaj w formie fundacji lub stowarzyszenia. Wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw jest realizowane głównie pośrednio, czyli poprzez dofinansowanie instytucji otoczenia biznesu świadczących bezpłatne usługi proinnowacyjne.

⁶ Podręcznik Oslo..., s. 23.

⁷ www.pi.gov.pl/IOB/chapter_86459.asp, 28.11.2010.

3. Dofinansowanie instytucji otoczenia biznesu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

W ramach 5. Osi priorytetowej: Dyfuzja innowacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG) realizowane jest działanie 5.2 „Wspieranie instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne oraz ich sieci o znaczeniu ponadregionalnym”. Działanie to ma na celu ułatwienie przedsiębiorcom na terenie całego kraju dostępu do kompleksowych usług biznesowych wysokiej jakości niezbędnych z punktu widzenia prowadzenia działalności innowacyjnej⁸. Obecnie brakuje spójnego systemu otoczenia biznesu odpowiadającego potrzebom przedsiębiorców innowacyjnych, co nie sprzyja transferowi innowacji oraz promocji działalności innowacyjnej wśród przedsiębiorców. Usługi innowacyjne oferowane są przez instytucje, które różnią się poziomem i zakresem świadczonych usług, brakuje ich standaryzacji. Instytucje otoczenia biznesu nie wykorzystują w pełni istniejących możliwości współpracy do upowszechniania innowacji oraz usług, które mogą przyczynić się do wzmocnienia innowacyjności polskiej gospodarki. Usługi prowadzone w ramach Działania 5.2 POIG mają również na celu wzmocnienie sieci instytucji otoczenia biznesu, aby mogły świadczyć usługi na terenie całego kraju, na wysokim poziomie jakościowym. Alokacja finansowa na powyższe działanie wynosi 65,7 mln euro. W ramach działania mogą być realizowane projekty polegające na⁹:

- dofinansowaniu przygotowania i rozwoju pakietu usług o charakterze proinnowacyjnym;
- zapewnieniu dostępu przedsiębiorców do usług proinnowacyjnych poprzez dofinansowanie kosztów świadczenia wybranych usług przez instytucje skupione w sieciach;
- wsparciu wykorzystania wzornictwa przemysłowego wśród przedsiębiorców.

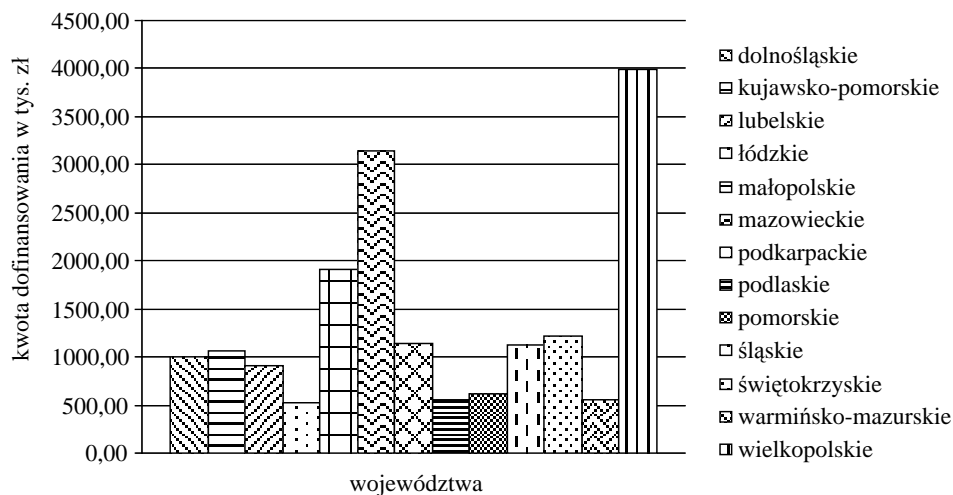
W ramach działania realizowane są projekt systemowy oraz schemat konkursowy¹⁰. Projekt systemowy jest jedną z formuł realizacji interwencji publicznej przewidzianej zapisami Programu. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ppkt. 2 Ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (DzU 2006 nr 227, poz. 1658 z późn. zm.) projekty systemowe polegają na realizacji zadań publicznych przez podmioty działające na podstawie odrębnych przepisów, w zakresie określonym przepisami prawa i dokumentami strategiczno-programowymi przyjętymi przez Radę Ministrów. W odróżnieniu od projektów konkursowych projekty systemowe cechuje wyraźny kontekst strategiczny i powiązanie z obszarami realizowanej polityki rozwoju.

---

⁸ Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, Warszawa 2010, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8697/wrzesien%202010.pdf>, s. 83.

⁹ Tamże, s. 84, 86.

¹⁰ Zagregowane dane i informacje w zakresie wdrażania działania 5.2 POIG w ramach projektu systemowego oraz schematu konkursowego uzyskano z Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

Rys. 1. Wartość dofinansowania (w tys. zł) projektów realizowanych w ramach konkursu systemowego Działania 5.2 POIG w poszczególnych województwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PARP.

W ramach projektu systemowego PARP „Rozwój usług doradczych o charakterze proinnowacyjnym świadczonych przez ośrodki KSI”, 130 akredytowanych konsultantów świadczy dwa rodzaje specjalistycznych, bezpłatnych usług doradczych o charakterze proinnowacyjnym dla przedsiębiorców¹¹:

- audyt technologiczny – system rewizji gospodarczej i doradztwa ekonomicznego, realizowany przez wyspecjalizowanych ekspertów. Jego realizacja zachodzi według określonych wzorców i standardów¹². Audyt polega na ocenie potencjału technologicznego i potrzeb technologicznych przedsiębiorcy, możliwości i potrzeb w zakresie rozwoju wytwarzanych produktów i usług, obejmujący diagnozę przedsiębiorstwa, analizę SWOT, analizę branży, kluczowe czynniki sukcesu (oraz kluczowe technologie), benchmarking oraz rekomendacje na temat możliwości wdrożenia nowych technologii;
- transfer technologii – przekazywanie określonej wiedzy technicznej i organizacyjnej i związanej z nią *know-how* celem gospodarczego (komercyjnego) wykorzystania. Transfer technologii to proces zasilania rynku technologiami, stanowiący szczególnie przypadek procesu komunikowania się. Należy podkreślić interakcyjny charakter tego procesu, w którym występują różne powiązania zwrotne pomiędzy nadawcami i odbiorcami wiedzy¹³. Transfer technologii służy rozwojowi przedsiębiorstwa przez poprawę istniejącego lub wdrożenie nowego

¹¹ Materiały wewnętrzne PARP.

¹² K.B. Matusiak (red.), wyd. cyt., s. 19.

¹³ Tamże, s. 354.

procesu technologicznego, produktu lub usługi w celu wykorzystania potencjału przedsiębiorstwa i dobrych praktyk. Doradztwo we wdrożeniu technologii obejmuje wyszukanie właściwej technologii na rynku, udział w negocjacjach z dostawcą danej technologii oraz doradztwo prawne i techniczne podczas zawierania umowy pomiędzy dostawcą a odbiorcą technologii oraz w toku wdrażania nowej technologii w przedsiębiorstwie.

Usługi dla przedsiębiorców mają zasięg ogólnopolski i są bezpłatne, niezależnie od wielkości firmy. Do końca trwania projektu, tj. do 30 września 2011 r., ośrodki planują wyświadczyć usługi o łącznej wartości prawie 17,5 mln zł dla ok. 2 tys. przedsiębiorców.

Do 30 czerwca 2010 r. ośrodki zaoferowały w sumie 741 usług dla 687 przedsiębiorców, a wartość udzielonej pomocy *de minimis*¹⁴ wyniosła ponad 5,8 mln zł. W ramach konkursu systemowego 5.2 POIG podpisano 22 umowy z instytucjami z 13 województw (oprócz województw lubuskiego, opolskiego i zachodniopomorskiego) na kwotę ponad 17,7 mln zł. Najwięcej projektów jest realizowanych w województwach wielkopolskim, mazowieckim i podkarpackim – po 3 projekty, a projekty o największej wartości realizowane są w województwie wielkopolskim (por. rys. 1)¹⁵.

W ramach schematu konkursowego 5.2 POIG instytucje otoczenia biznesu opracowują, a następnie świadczą dostosowane do wcześniej zdiagnozowanych potrzeb przedsiębiorców proinnowacyjne usługi doradcze. W ramach schematu konkursowego działania 5.2 POIG świadczone są m.in. usługi¹⁶:

- audytu standaryzacyjnego, który umożliwi przedsiębiorcom oferowanie szerokiego pakietu usług dzięki wprowadzeniu powiązań i współpracy klastrowej oraz skonfigurowaniu produktu sieciowego firm;
- opracowania i wdrożenia systemu zarządzania obiegiem korespondencji dla MŚP. Skorzystanie z usługi pozwoli na zoptymalizowanie realizowanych procesów, co w konsekwencji spowoduje podniesienie efektywności działań organizacyjnych w firmie i obniżenie kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa;
- transferu *know-how* z zakresu efektywności energetycznej budynków dla firm działających w obszarach: doradztwa energetycznego, projektowania budynków i instalacji użytkowych w budynkach oraz zarządzania nieruchomościami w okresie ich eksploatacji;

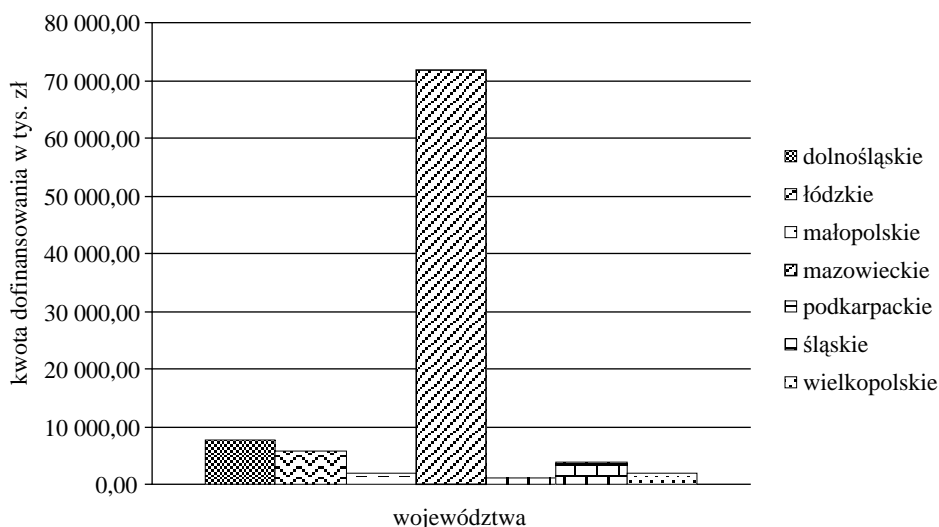
---

¹⁴ Pomoc *de minimis* to pomoc osobnej kategorii Pomocy Publicznej. Z założenia jest to wsparcie o niewielkich rozmiarach, które nie powoduje naruszenia podstawowych zasad traktatowych (tzw. progu odczuwalności), czyli nie zakłóca konkurencji na rynku. Globalna wartość pomocy *de minimis* uzyskanej przez beneficjenta nie może przekroczyć wysokości 200 tys. euro lub 100 tys. euro w przypadku beneficjentów z sektora transportu w okresie bieżącego roku kalendarzowego oraz dwóch lat kalendarzowych go poprzedzających.

¹⁵ Materiały wewnętrzne PARP.

¹⁶ Tamże.

- wykorzystania modeli scoringowych¹⁷, w celu zwiększenia efektywności zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwach w oparciu o doświadczenia z bankowości;
- doradztwa z zakresu prawa własności intelektualnej;
- audytu potrzeb marketingowych;
- audytu poziomu kreatywności i absorpcji innowacji w przedsiębiorstwie.

Rys. 2. Wartość dofinansowania (w tys. zł) projektów realizowanych w ramach konkursu otwartego Działania 5.2 POIG w poszczególnych województwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PARP.

W ramach konkursu otwartego 5.2 POIG złożonych zostało 68 wniosków, z czego do końca listopada 2010 r. podpisano 18 umów na kwotę 102,11 mln zł. W ramach zawartych umów instytucje otoczenia biznesu opracowały do końca III kwartału 2010 r. 48 nowych lub o znacznie zmienionym zakresie usług, z zaplanowanej liczby ponad 80. Szacuje się, że w całym okresie realizacji działania zostanie opracowanych i wdrożonych do świadczenia ponad 120 nowych lub istotnie zmodyfikowanych usług doradczych¹⁸. Najwięcej, bo aż 10 projektów realizowanych jest w województwie mazowieckim. Wartość dofinansowania dla beneficjentów z tego województwa wynosi 71,7 mln zł. Po dwa projekty realizowane są w województwach dolnośląskim oraz śląskim odpowiednio na kwoty 14,1 mln zł i 5,7 mln zł. Po jednym projekcie realizują beneficjenci z województw łódzkiego, małopolskiego,

¹⁷ Model scoringowy to wielokryterialna analiza punktowa, w której przyznaje się poszczególnym podmiotom punkty, oceniając ich w stosunku do podmiotu najlepszego, www.inwestycje.pl/gpw/aktualnosc_i_gpw/model_scoringowy_a_portfel_akcji;4282;0.html.

¹⁸ Materiały wewnętrzne PARP.

podkarpackiego i wielkopolskiego na łączną kwotę 10,55 mln zł. Średnia wartość projektu wynosi 5,67 mln zł, przy czym kwoty dofinansowania kształtują się w przedziale od 1 do prawie 20 mln zł. W przypadku zwiększenia alokacji na działanie 5.2 POIG planowane jest podpisanie umów ze wszystkimi wnioskodawcami, których wnioski spełniły wszystkie kryteria obligatoryjne merytorycznej oceny, a dla których zabrakło środków z powodu wyczerpania się alokacji.

Uzyskane przez przedsiębiorców wsparcie stanowi pomoc *de minimis*, której minimalna wartość wynosi 40% dofinansowania uzyskanego przez IOB. Szacowana całkowita wartość udzielonej przedsiębiorcom pomocy *de minimis* w ramach działania 5.2 POIG powinna przekroczyć 38 mln zł. Do końca III kwartału 2010 r. wartość udzielonej przedsiębiorcom pomocy *de minimis* wyniosła prawie 3,9 mln zł.

Projekty są realizowane w konkretnym celu. Cel projektu jest określany w trzech płaszczyznach: płaszczyźnie produktu, rezultatu i oddziaływania. W projekcie wskaźniki produktu powinny odzwierciedlać główne kategorie wydatków, które stanowią znaczną część całego budżetu. Rezultat to bezpośredni wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany w trakcie lub natychmiast po zakończeniu realizacji projektu. Wskaźnikiem produktu w tym działaniu jest liczba wdrożonych nowych usług proinnowacyjnych, natomiast obligatoryjnym wskaźnikiem rezultatu jest liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z usług IOB. Do końca III kwartału 2010 r. w ramach schematu konkursowego instytucje wdrożyły 48 nowych usług oraz wyświadczyły w sumie 686 usług wspomagających działalność innowacyjną w 556 przedsiębiorstwach. Wartość docelowa wskaźnika rezultatu wynosi ok. 2000 przedsiębiorstw. Zatem wskaźnik ten na koniec III kwartału 2010 r. został osiągnięty w ok. 28%. Większość podmiotów realizujących projekty jest na etapie opracowywania usług lub w początkowej fazie ich wdrażania, dlatego też wskaźnik ten jest dość niski. Dane na koniec III kwartału 2010 r. nie są zatem obecnie miarodajne do oceny rezultatów działania i realizowanych projektów. Na obecnym etapie wdrażania projektów jest jeszcze za wcześnie na ocenę ich rezultatów, które uzyskuje się głównie po zakończeniu realizacji projektu.

4. Ocena usług doradczych o charakterze proinnowacyjnym przez usługodawców oraz klientów

W celu oceny projektu systemowego PARP finansowanego w ramach działania 5.2 POIG w 2010 r. przeprowadzono badanie dotyczące rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce¹⁹. Badanie przepro-

---

¹⁹ Badanie zostało przeprowadzone przez konsorcjum PSDB Sp. z o.o., ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o., Quality Watch Sp. z o.o. w okresie październik – grudzień 2010 r. Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce. Transfer technologii.

wadzone metodą CAPI²⁰ obejmowało 1100 przedsiębiorców z sektora MŚP, a także 381 przedsiębiorstw, które skorzystały z proinnowacyjnej usługi, dzięki realizacji działania 5.2 POIG²¹. Badanie dotyczyło również usługodawców proinnowacyjnych usług, w tym beneficjentów projektu systemowego oraz innych usługowców świadczących usługi doradcze o charakterze proinnowacyjnym.

Badanie wykazało, że popyt na usługi proinnowacyjne jest mały. Jedynie 8,5% przedsiębiorstw w okresie ostatnich 3 lat skorzystało z usług doradczych związanych z transferem technologii. Główną barierą w korzystaniu z proinnowacyjnych usług doradczych jest bariera świadomościowa, wyrażana jako brak zapotrzebowania na usługi tego typu (75,3% przedsiębiorstw). Kolejnymi barierami są koszty proinnowacyjnych usług doradczych (12,3%) oraz bariera informacyjna, czyli niezajomość dostawców usług (jedynie 14,5% przedsiębiorców zna jakichkolwiek dostawców usług transferu technologii). Możliwość korzystania przez przedsiębiorców z bezpłatnych usług doradczych w ramach działania 5.2 POIG pozwala zatem na zminimalizowanie jednej z wymienionych barier.

Chęć skorzystania w najbliższych 3 latach z doradczych usług proinnowacyjnych zadeklarowało 13,7% przedsiębiorstw, zatem popyt będzie nadal nieduży, aczkolwiek potencjalny przyrost może wynieść 60% w stosunku do okresu ostatnich 3 lat. Przedsiębiorcy chcieliby skorzystać z pomocy we wdrażaniu nowych produktów lub usług (29,8%), audytu technologicznego (29,8%), pomocy we wdrażaniu owych rozwiązań organizacyjnych (29,6%), przygotowania oferty technologii (24,9%) i przygotowania zapytania o technologię (22,1%).

Badanie klientów usług proinnowacyjnych wykazało, że korzystają z nich firmy innowacyjne będące w fazie rozwoju, o wysokiej pozycji konkurencyjnej. Klienci uzyskiwali wyższe przychody, a także zanotowali większy ich przyrost w stosunku do pozostałych przedsiębiorstw. Klienci częściej jako powody braku transferu technologii wskazują czynniki związane z systemem wsparcia innowacyjności, czyli brak zachęt ze strony państwa, brak wiedzy o możliwości uzyskania wsparcia (22,9%).

Około 60% klientów proinnowacyjnych usług doradczych finansowanych w ramach projektu systemowego działania 5.2 POIG zadeklarowało zadowolenie z jakości usługi. Największe zastrzeżenia budził brak elastyczności w kształtowaniu zakresu świadczonych usług. Korzyść ze zrealizowanej usługi uzyskało 27% klientów, a nie uzyskało – 29%. Brak korzyści nie zawsze jest związany z jakością samej usłu-

---

²⁰ Computer Assisted Personal Interviewing – metoda komputerowego wywiadu bezpośredniego, polega na tym, że ankieter przeprowadzający rozmowę z respondentem odczytuje kolejne pytania z ekranu podręcznego komputera (notebooka) i uzyskawszy odpowiedź, wprowadza ją do pamięci komputera.

²¹ *Raport z badania „Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce” przeprowadzonego przez konsorcjum PSDB Sp. z o.o., ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o., Quality Watch Sp. z o.o. w 2010 r. na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010, s. 5, <http://ksu.parp.gov.pl/>, 15.02.2011.*

gi, ale ma związek np. z niewdrożeniem inwestycji. Duża grupa klientów stwierdziła, że jest jeszcze za wcześnie na ocenę, czy cele usługi zostały osiągnięte (43%).

Prawie 56% usługodawców jest zdania, że obecny katalog usług doradczych proinnowacyjnych realizowanych w ramach projektu systemowego jest zbyt wąski. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że dość duży zakres usług jest świadczony przez beneficjentów schematu konkursowego działania 5.2 POIG.

Badanie wykazało również, że promocja usług oferowanych w ramach projektu systemowego 5.2 POIG i przedstawienie oferty klientom przez usługodawców jest nieefektywne, czego dowodem jest nieznanomość przez klientów dostawców usług transferu technologii. Tylko ¼ firm deklaruje jakąkolwiek znajomość takich dostawców²².

Wyniki badań wskazują zatem na konieczność dostosowania zakresu usług do potrzeb przedsiębiorców, uzupełnienie zakresu świadczonych usług oraz ich uelastycznienia, a także zapewnienie efektywniejszych działań promocyjnych i informacyjnych.

5. Podsumowanie

Zainteresowanie IOB aplikowaniem o środki na projekty polegające na świadczeniu bezpłatnych usług przedsiębiorcom, a także zainteresowanie przedsiębiorców takimi usługami świadczy o trafności działań realizowanych w ramach funduszy strukturalnych w obecnej perspektywie. Działanie 5.2 POIG daje wiele korzyści przedsiębiorstwom, a także polskiej gospodarce. Ułatwia przedsiębiorcom na terenie całego kraju dostęp do kompleksowych, wysokiej jakości usług biznesowych niezbędnych z punktu widzenia prowadzenia działalności innowacyjnej. Dzięki tym usługom firmy mogą się rozwijać i stawać się coraz bardziej innowacyjne. Dofinansowanie świadczenia usług doradczych o charakterze proinnowacyjnym redukuje barierę korzystania przez przedsiębiorców z proinnowacyjnych usług doradczych, związaną z wysokimi kosztami tych usług.

Przyszłość funduszy strukturalnych w Polsce kieruje się w stronę pośredniego wsparcia przedsiębiorców, w zamian za rezygnację z dotacji na konkretne inwestycje. Znaczenie pośrednich instrumentów wsparcia rośnie i będzie odgrywało w przyszłości dużą rolę. Jest to rozwiązanie tańsze i może objąć dużą grupę beneficjentów. Może się okazać, że po 2013 r. większość funduszy unijnych będzie dystrybuowana w formie funduszy pożyczkowych, poręczeniowych oraz wysokiego ryzyka, a także w formie specjalistycznego doradztwa. Przedsiębiorcy mogą łączyć fundusze unijne głównie z dofinansowywania szkoleń oraz inwestycji, służących rozwojowi firmy. Nowa perspektywa wymaga zatem zmiany podejścia przedsiębiorców do środków unijnych, czyli możliwości otrzymywania przysłowiowej „wędkę” zamiast „ryby”. W tym zakresie konieczne będzie uświadomienie zmian, jakie czekają polskich

²² Tamże, s. 11.

przedsiębiorców w ramach dystrybuowania funduszy unijnych oraz ukazanie możliwości i korzyści z pośredniej formy wsparcia, z których przedsiębiorcy często nie zdają sobie sprawy. Rolą systemu wspierania innowacyjności przedsiębiorstw jest zachęcanie przedsiębiorców do korzystania z pośredniej formy wsparcia poprzez działania promocyjne i informacyjne, mając jednak na uwadze to, żeby podaż usług nie kreowała ich popytu.

Literatura

- Biernat-Jarka A., Grzymska E., *Bariery wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw w Polsce na przykładzie firm sektora MŚP*, ScientiarumPolonarum Acta, Oeconomia, 9 (1), SGGW, Warszawa 2010.
- Earle M.D., *Innovation in the food industry*, „Trends in Food Science & Technology” 1997, vol. 8.
- Matusiak K.B. (red.), *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008.
- Podręcznik Oslo. Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, OECD i Eurostat, Warszawa 2008.
- Raport z badania „Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce” przeprowadzonego przez konsorcjum PSDB Sp. z o.o., ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o., Quality Watch Sp. z o.o. w 2010 r. na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości*, Warszawa 2010, <http://ksu.parp.gov.pl/>.
- Ronde P., Hussler C., *Innovation in regions: What does really matter?*, „Research Policy” 2005, vol. 34, Elsevier Science, Amsterdam.
- Stawasz E., *Innowacje a mała firma*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999.
- Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013*, Warszawa 2010, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8697/wrzesien%202010.pdf>.
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o prowadzeniu polityki rozwoju, DzU 2006 nr 227, poz. 1658 z późn. zm.

Źródła internetowe

- www.inwestycje.pl/gpw/aktualnosci_gpw/model_scoringowy_a_portfel_akcji;4282;0.html.
- www.malopolska.pl/Przedsiębiorca/OtoczenieBiznesu/Strony/default.aspx.
- www.pi.gov.pl/IOB/chapter_86459.asp.
- www.rarr.rzeszow.pl/.

THE ROLE OF THE INSTITUTIONS OF BUSINESS ENVIRONMENT IN SUPPORTING THE INNOVATIVENESS OF THE SME SECTOR

Summary: In the article there is presented the role of the Institutions of business environment (IBE) in the development of the entrepreneurs activity by the free proinnovative services. The study presents the definitions of innovation, innovative activity and characterizes the types of the connections in the innovative process and the institutions of business environment. In the article there is discussed also the operation directed to the institutions of business environment within the scope of The Operational Programme Innovative Economy, by which there are serviced the free proinnovative services for entrepreneurs. There is presented the evaluation of the services for SME sector supported by the Polish Agency for Enterprise Development.